

Uredništvo in upravljalni prostori:
2557 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2557 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

...vrednost dan razen nedelj in
...dnevno razen nedelj in
...vrednost dan razen nedelj in
...dnevno razen nedelj in

Hooverjev pakt z voditelji že tepe delavce

...o neznanju plač dobi
...velike kontraste. "Kaj, sta
...v tem času..." Ford do
...je enega posameznika. "Prid
...delajte in plače ostanejo..."

Konflikt med rudarji postaja resen

Pripadniki distrikta sklenili pričeti z delom; rudarji v Kentuckiju odglasovali za stavko

Springfield, Ill. — Nad 600 rudarjev, ki so lojalni distriktni organizaciji, je v sredo sklenilo, da pričnejo drugi dan z delom v rovu v Auburnu, ki je last Panter Creek Coal kompanije. Delo je bilo v tem rovu suspendirano, ko so piketi levičarske unije zavrnili rudarje.

Toveyški rudarji so danes odglasovali, da se vrnejo na delo v rovu št. 8 Peabody Coal kompanije (v tailorvillakem okrožju), kakor hitro bo odpoklicano vojaštvo. Serif Dubar iz Tailorvilla je naznanil, da bo vojaštvo v maknjeno takoj in da bodo v rovu pričeli z obratom.

Pri vseh rovih, kjer je prišlo do suspendiranja obrata, (razen prej omenjenega rova v Auburnu) je po stavki prizadeta edino Peabody Coal kompanija, se vrtili stavka, pravijo voditelji levičarske unije. Voditelji distriktnih organizacij trdijo obratno. Očitno je, da bosta obe frakciji vztrajali vsaka na svojem stališču, kar končno pomeni, da bodo delo izgubili pripadniki tiste frakcije, ki bo v konfliktu poražena. To bo logičen rezultat boja v kolikor se tiče posameznega rudarja, ker boj se vrši v znamenju notranjega konflikta. Bati se je, da pride do fizičnega spopada med pripadniki obeh frakcij.

Central City, Ky. — Rudarji v zapadnem delu Kentuckija so odglasovali, da pričnejo z stavko. Za njo so se izrekli rudarji celega okrožja. Zahtevajo priznanje unije in vzpostavitev mesečne letvice iz leta 1917. (V tem okrožju je do 18.000 rudarjev. Organizacija so izgubili po stavki leta 1922 radi okoličin, ki so John L. Lewisu baje prinesle več stotisočakov kot je pričel pred par tedni "Illinois Miner". Kateri organizaciji se pridružijo, poročilo ne pove.)

Božič plaši brezposelnega delavca

Hotel se je usmrtiti

Chicago. — John Mitich, star 21 let, je v sredo izpil strup na pragu centralne policijske postaje, 11. in So. State ulica. Policijski zdravnik mu je hitro izpraznil želodec in ga rešil smrti. Zdaj leži v bolnišnici in tarna takole:

"Moja žena zasluži \$25 tedensko v tovarni Western Electric, toda meni so plačevali le po \$16 kot odpošiljatvenemu klerku. Zadržano soboto so mi vzeli še to, ko se me odslavili. Žena je vzela dete in me zapustila, češ, da se lahko sama živi in ne bo še mene živila, ker nimam dela. Božič se bliža in jaz bom brez doma in dela. Zato sem sklenil umreti. Zakaj nisem umrl, predno so me pobrali?"

Tvoj delež denarja v obloku je \$40.95

Washington, D. C. — Zakladniški department poroča, da je bilo 1. decembra v žepih ameriškega ljudstva, to je v obloku izven federalne zakladnice in rezervnih bank, približno \$4,929,500,000 gotovine. Gotovina v obloku je v novembru porasla za \$91,367,000. Ako bi bil ta denar razdeljen v enakih deležih med vse prebivalce, bi imela vsaka oseba \$40.95, oziroma 72 centov več kot 31. oktobra in en dolar manj kot pred enim letom. Vsega denarja v Združenih državah je danes približno devet milijard (\$8,835,900,000), to je preko pol milijarde več kakor lani v tem času.

Anglijo ogroža povodenj

London, 12. dec. — Silnemu tisku, ki je zadnji teden potekal preko 60 ladij z okrog 180 ljudi vred naokoli Anglije, je bilo hudo deževje, ki je spreminilo nizine v jezera in reke so začele naraščati. Reka Thames je ponekod razširila na tri miljone in že ogroža londonska predmestja.

Boj s cerkvo v Mehiki se nadaljuje

Mexico City, 12. dec. — Nadškof Leopold Ruiz y Flores, papeški delegat v Mehiki, je izjavil danes, da cerkev v Mehiki še ni izvajala svojih "pravil," radi tega se bo konflikt z vlado nadaljeval. "Kataloliška ljudstvo v Združenih državah se dobro zaveda našega položaja," je rekel nadškof. "S tem, da smo bili primorani sprejeti zakon, še ni rečeno, da ga tudi priznavamo in odobravamo."

Kralj lobistov Grundy imenovan senatorjem

Pennsylvanski guvernator dal togo zakulisniku, ki nadomesti izključenega Vareja. Veliko ogorčenje v senatu

Washington, D. C. — Guvernator Pennsylvanije, John S. Fisher, je v sredo imenoval Josepha R. Grundyja, predsednika organizacije pennsylvanjskih tovarnarjev in zadnje tedne razkrinkane glavnega carinskega zakulisnika v Washingtonu, senatorjem namesto W. S. Vareja, ki je bil zavržen radi volilne korupcije. Grundy je v četrtki došel v Kapitol, da tirja svoj dosežek.

Imenovanje Grundyja je silno razkačilo "sinove divjih oslov" z zapada: progresivne senatorje, ki so komaj pred nekaj tedni žigosali Grundyja kot kralja carinske lobije. Progresivci bodo skušali odvzeti mandat novemu senatorju iz Penne, če najdejo kak postaven vzrok za to. Vendar pa je malo upanja, da se jim to pospeši. Čeprav je rečnica, da je bil Grundyjev sedež kupljen za višjo vsoto kot je stal Vareja, je guvernatorjevo imenovanje ustaven čin.

VALEŠKI PRINC DOBER SALESMAN

Tudi Angleži so praktični

New York. — Na vprašanje, zakaj Angleži ne odpravijo monarhije in druge srednjeveške parafernalijske, je Mark Starr, ki uči na brookwoodski delavski šoli, odgovoril, da je razlog med drugimi tudi ta, ker postaja angleška kraljeva družina dober "prodajalec". Ko se je preteko leto pojavil v Južni Ameriki, je vsak njegov smehljaj prinesel angleški zunanji trgovini tisoč dolarjev.

Mark Starr — Anglež po narodnosti — sarkastično sugeriira, da da bi tudi Amerika potrebovala monarhijo. Amerikancem bi lahko služil na več načinov: prvič bi iz njega lahko napravili dobrega "prodajalca", drugič bi Amerikancem služil v vlogi imenitnega klovna in tretjič bi ameriškega predsednika lahko nadomestil v Washingtonu pri sprejemanju obiskovalcev, ki se počutijo izredno srečnim, ako dobijo priliko seči v roko predstavniku dežele. Predsednik bi potem lahko posvetil ves svoj čas problemom dežele. Starr tu di mišl, da bi bilo še najcenejše in tudi praktično, ako se obe deželi združita in imata skupnega monarha, namreč ako je s to pozicijo zadovoljen tudi čikaški župan Thompson.

Grški predsednik odstopil

Atene, 12. dec. — Admiral Kondoriotis, predsednik grške republike, je podal ostavko radi bolezni. Aleksander Zaimis, bivši premijer, je kandidat za njegovega naslednika. Grškega predsednika voli zbornica.

Delo v New Yorku se redi

Albany, N. Y. — Državni department poroča, da je bilo povpraševanje po delavcih v novembru manjše kot kdaj v tem času od leta 1925. Znižanje števil delavcev je opaziti v vseh industrijah.

OBRAVNAVA PROTI ŽRTVI MELLO-NOVE POLICIJE

Accorral obtožen umora kozaka; zadeva je navadno omreženje za "vzglas" delavskim masam zapadne Pennsylvanije

Pittsburgh. — (F. P.) — Prvi dan obravnave proti Salvatore Accorsiju, ki se je pričela pretekli ponedeljek, je potekel z izbiranjem porote. Bilo je izbranih devet od dvajsetih oseb, ki odločijo o usodi jetnika, ki je obtožen umora prve vrste. Za predsednika porote je bil izbran neki farmar, ostali porotniki so delavci raznih poklicev.

Accorsijeva afera vsebuje dovolj snovi za spis delavske drame. V Ameriko je prišel nekaj let po vojni in se naselil v premogovnem okrožju zapadne Pennsylvanije. Par let pozneje je prišla za njim tudi njegova soproga z dvema otrokoma. Družina je pozneje narasla še za eno osebo. Dokler ni prišlo do njegove aretacije, je družina sicer živela borno, vendar je pa očel gledal, da ni prišel volk približno hiše.

Do spomladi leta 1928 je Accorsij živel s svojo družino v Russelltonu, delav v premogovniku in se leta 1927 odseljal radarski stavki z drugimi rudarji vred. Poleg rudarske stavke je delalo pretesal tudi umor Sacca in Vanzettija, katere je bostonska plutokracija sklenila darovati na altariju justitne opreje, ne oziiraje se na njuno nedolžnost in na številne apelje vsega človekoljubnega sveta.

Protiv umoru so sklenili protestirati tudi radikalnejši rudarji pittsburskega okrožja. Dne 22. avgusta leta 1927 so se v ta namen zbrali na pikniku, ki so ga priredili na vrtu Gajdove farme v bližini Acemtonije, vzhodno od Pittsburga. Na zborovalce pa je navajala takovana jezikarska in premogovna policija, ki je del privatnega Mellonovega kraljestva.

Pričela je širiti pravi teror in je bila po zborovalcih vsakršni. Prizanašla ni s svojimi količniki nikomur, tudi otrokom ne, ki jih je trgala iz materinih naročij. Posušila se je tudi bomb za solze, s katerimi je najprvo omotila zborovalce. Teror je trajal cel popoldan. Ko je policija razgnala piknikarje na vse štiri vetrove, je pričela s strahovlado tudi na državnih cestah.

Pri napadu na rudarje se je posebno brutalno obnašal kozak Downey, na katerega je nekdo oddal pet strelkov, ki so končali kozakovo življenje. Kdo je Downeya ustrelil, ne ve nihče, ker je v splošnem metežu neopazno pobegnili. Pri mrliskem ogledu je bila izprašana tudi privatna policija, izmed katere ni nihče mogel povedati, kdo je mrlilec.

Accorsij se piknika ni udeležil. Tisti čas je popravljal svojo "liziko" na domu v Russelltonu, ki se nahaja šest milj proč od Gajdove farme. Obramba pravi, da bo to potrdilo več prič. Ko je dovršil popravilo na avtu, se je odpravil na poskušnjo. Na cesti je bil ustavljen od privatne policije, ki ga je izpustila brez kakih posledic.

Osem mesecev po dotičnem incidentu je bil izgnan iz kompanijskega stanovanja po ukazu Republican Iron kompanije radi stavkanja. Z družino vred je odšel v New York, kjer se je naselil na Staten Islandu in pričel delati kot navaden delavec pri nekem cestnem kontraktoru. Prošlega meseca junija pa je dobil povabilo od pittsburskih oblasti, naj se vrne, ker ga žele izprašati o umoru kozaka Downeya. Ker tega ni storil, je bil enostavno obtožen umora in proti njemu je bila izposlovana ekstradikcijska tiravnica, katero je podpisal newyorški guvernator Roosevelt. Oblasti so ga nato

MacDonald za odpravo vseh bojnih ladij

London, 12. dec. — V diplomatskih krogih v Londonu se širi vest, da namerava delavski premijer MacDonald presenetiti zborovalce na mednarodni mornarični konferenci v Londonu prihodnji mesec s predlogom, da se bojne ladje oklopnjače (dradnatke) popolnoma odpravijo. To bo koncesija, ki jo hoče dati MacDonald Franciji, katere se protivi odpravi podmornikov. Angleški kabinet se ni odobril tega radikalnega predloga.

Čikaški krojači odobrili Hillmana

Ustanovili so Hillmanovo štipendijo na čikaški univerzi

Chicago. — Čikaški člani Amalgamated Clothing Workers unije so izrekli priznanje svojemu voditelju na poseben način. Ustanovili so Hillmanovo štipendijo na čikaški univerzi in v to svrhu določili letnih tisoč dolarjev. Štipendije bo dobila vsako leto najboljšo kvalificirana oseba v svrhu, da se posveti študijam ekonomije in delavskih razmer.

Ustanovitev štipendije je po mnenju čikaških krojačev najboljša in najprimernejša priznanje Sidney Hillmanu, predsedniku unije, za njegovo delo. S tem priznavajo, da je Hillman ne samo voditelj v navadnem pomenu besede, temveč tudi mislec. Pomeni tudi, da čikaški krojači znajo ceniti mislece na najbolj dostojen način. S tem korakom čikaški krojači smatrajo, da je učenje važno tudi za delavske govornike, o čemur se sicer mnogo govori, manj pa izvaja v praksi.

"Vse mirno na Haitiji fronti"

Število mrtvih Haitijanov naraslo na deset

Port-Au-Prince, Haiti, 12. dec. — Polkovnik Richard Cutié, poveljnik ameriške mornarične brigade, poroča, da je "vse mirno" po vsem Haitiju. Domačini se ne upajo več rebelirati. Predsednik Borno je prejel podrobno poročilo o spopadu v Aux Cayeux zadnji teden, kjer so ameriški vojniki streljali v množico domačinov. Šest oseb je bilo na mestu ubitih in štiri so kasneje podlegle ranam, skupaj deset mrtvih. Ranjenih je bilo 30.

Druga lordaka nemupnica laboritorum

London, 12. dec. — Višja (lordska) zbornica je večeraj spet izrekla nezaupnico delavski vladi s 46 proti 13 radi stališča vlade naprta Egiptu. Lordaka nemupnica pa ne pomeni dosti, ker ima nižja zbornica glavno besedo.

Nova revolva v Afganistanu

Pešavar, Indija, 12. dec. — Iz Kabula poročajo, da je izbruhnila vstaja proti novemu kralju Nadir kanu v Afganistanu. Nadir je dal brž obglaviti 29 zarotnikov in njegove čete so na delu, da uduše vstajško gibanje.

privedle v Pittsburgh. Glavna priča proti njemu je kozak W. W. Brown, katerega je vsela deset mesecev, predno je mogel v Accorsiju spoznati morilca, oziroma je prišel na to idejo.

Ker ima po izjavi zagovorništvu Accorsij več prič iz Russelltona, ki so v stanu potrditi, da je bil on za časa policijskega napa-da na zborovalce doma, je očitno, da je njegova afera vprašanje brutalnega omreženja. E-dini razlog za to je najti, ker oblasti žele dobiti nekoga, ki bo dal zob za zob, življenje za življenje. Kilo mesa zahtevajo od revnega imigranta Accorsija za vzgled delavskim masam zapadne Pennsylvanije, ker strah pred privatno policijo se mora utrditi na ta ali oni način.

Iskre general izgobezdal lepe reči iz kolonij

Okritost generala Buttlerja dela sitnosti Hooverjevi administraciji. Ameriški pomorščaki so dobri nositelji "demokracije"

Pittsburgh. — (F. P.) — Okritost generala Buttlerja je lepa človeška čednost. Držal se je je tudi general Smedley Buttler, ko je tukaj govoril na sestanku gradbenih kontraktorjev. On ima bogate izkušnje kot poveljnik ameriških pomorščakov, ki akreba za "red in mir" v raznih kolonijah ameriškega Wall streeta. Zborovalcem je pripovedoval o svojih izkušnjah z veliko okritostjo, ki meji na brutalnost z močjo prepovednega človeka.

Med drugim je pripovedoval tudi o zadnjih volitvah v Nikaragvi, ki so se vršile v senzi ameriških bajonetov pod vodstvom tega odličnega generala. "Naši kandidati so vedno in povsod zmagovali," se je bahal Buttler. Ako to ni mogoče doseči drugače, imajo pomorščaki pravico "metati fišol". Ker so pa na razpolago manj dramatične, a ravno tako efektivne metode, se jih ameriški pomorščaki raje poslužijo kot pa tratenja streliva, akoravno so s tem dobro zadovoljeni.

Buttler je enkrat dobil nalogo, da skrbi, da bo gotovo izvoljen neki kandidat, ki je bil "našim" interesom izredno naklonjen. "Mi smo bili na delo in zbrali skupaj 400 volilcev, na katere smo se lahko zanesli. Volilni program je bil izdat in pot stal pred pričeskom volitev in ko je teh 400 oseb odglasovalo, smo takoj zaključili volitve. Opustili in imela najmanjše prilike", je povdarjal general, kar je verjetno.

Govoril je tudi o vladi pomorščakov na Haitiju, kjer so ameriški nositelji "reda i rada" namenoma provocirali nemire v državni zbornici, ko je nastala nevarnost, da kongres sprejme ameriškim interesom nemaklonjeno ustavo. S tem korakom so dali diktatorju priliko, da je takorazupil parlament. Vendar pa ni bil to vsek čednosti "naših" pomorščakov, oziroma generala Buttlerja. Največji "joke" je bil dosežen, ko je Buttler uspel, da je bil imenovan haitijskim šolskim ministrom človek, ki ni znal ne čitati niti pisati. "To je boljše, da ostane med nami", je sugestiral odlični general.

Na Kitajskem se poslužujejo nekoliko drugačnih metod. Na piko so si enkrat vzeli nekega delavskega agitatorja, ki je bil nevaren "našim" interesom. Ameriški pomorščaki so ga dobili v roke in ga naložili v aeroplan. "Iz zraka smo nato vrigo bombe in mu pokazali njen pomen. Po tem incidentu ni bil več tako na-dležen", je pravil nosilec ameriškega prepasa strmečim kontraktorjem, med katerimi so bili tudi časnikiški poročevalci.

Novica o njegovem govoru je dosegla tudi Washington. O njem je bil obveščen predsednik senatnega odseka za zunanje zadeve senator Borah. Sitnosti ima tudi državni department, in časnikiški poročevalci zunanjih držav so dobili navodila, da svojim listom preskrbe Buttlerjev govor v celoti. — Bližajo se bošični prazniki in mir ljudem na zemlji....

Nemški založnik toži Trockija

Berlin, 12. dec. — Založnik v Dresdenu je vložil tožbo proti Leonu Trockiju, bivšemu sovjetskemu vojnemu komisarju in danes izgnancu na Turškem, ker ni poslal rokopisa svojih spominov, za katerega sta se pogodila. Trockij je pojasnil, da je odklonil pogodbo, ko je izvedel, da je isti založnik prej izdal knjigo Kerenškija, v kateri sta Lenin in Trockij silovito napadena.

Kitajski brozga

Naval na Nanking, medtem so pa bili vstajni tepeni pri Kantonu

Kanton, 12. dec. — Rebelne takozvane "selezne čete" generala Cang-Pak-velja niso uspeli s ofenzivo za okupacijo Kantona. Vlade nacionalistične čete so večeraj odbile napad in takor stopile v protiofenzivo, ki je sada-nja vatašem silen udarec. Polovica vatašev je bila ubitih, ranjenih in ujetih; nacionalisti računajo, da so ujeli najmanj 5000 moč. Porušeni rebeli se zdaj umikajo proti severu.

Sangaj, 12. dec. — Uporne vojaške množice, ki so sbrane v Pukovu, se pripravljajo na napad na glavno mesto Nanking. Bres malega val isemseli so ispraznili glavno mesto. Bojevanje se vrši tudi v Sangaju, kjer so se pojavile oborožene "delavske čete." Mednarodna kolonija je pomnila svoje policijske kordone in zaprla pota v kolonijo z barikadami iz šakljev s peskom in strojnimi.

Spot uper v jetnikih

Devet ujetih v newyorški kazalnici Auburn, kjer je letos izbruhnila še druga revolva in pota v deželi

Auburn, N. Y. — V sredo je izbruhnila desperatna revolva jetnikov v tujakšnji državni kazalnici, ki je bila še druga v tem letu. Silovita bitka med uporniki in vojaštvom ter oboroženimi civilisti je trajala do posne noči. Ko je bila potlačena, so našli deset mrljev; devet jetnikov in glavnega čuvaja G. E. Durnfolda, ki je prvi padel. Okrog 15 oseb, večinoma upornikov, je bilo ranjenih.

Približno 1800 jetnikov se je udeležilo upora, potem ko so voditelji dobili orožje utihotapljen v sapor. V satekstu so uporniki imeli absolutno kontrolo nad vso ječo, ujeli so jetničarja W. S. Jenningsa in sedem stražnikov, ubili glavnega čuvaja in ukasali, da se jim morajo tako dati avtomobili za beg, če ne, bodo ubili vse jetnike. Odgovor je bil takojšen napad na upornike, ki niso imeli časa misliti na eksekucijo. Okrog 300 vojakov in civilistov je napadlo jetnike z bombami in krogami iz pušk in strojnimi in kralma sta padla dva glavna voditelja upornikov. Vojniki so okupirali postopje za postopjem, dokler se ni zadnja gruča jetnikov podala v teku noči.

Skeptičnost mlade generacije

New York. — "Ali je mestno časopisje vedoma na strani velebiznisa?" V tem smislu si bili vprašani študentje newyorške univerze. Ogronna večina — 83 odstotkov — izmed njih je mišljenja, da komercialno časopisje namenoma prikrajša vesti po okusu in v prid velebizniškim interesom. 80 procentov je mnenja, da revščina ne izvira iz lenobe, temveč radi pomanjkanja ekonomskih prilik. 79 odstotkov je odgovorilo, da za najbogatejša ne obstajajo zakoni, ker v Ameriki je nemogoče kaznovati osebo s milijonom dolarjev. "Union Teacher," glasilo newyorške učiteljske unije, pravi, da postaja nova generacija vedno bolj skeptična, kar je seveda pregrešno.

Pismo je potovalo 67 let

Memphis, Tenn. — Pismo, ki ga je oddal na pošto konfederacijski ujetnik v ujetniškem taboru v Columbusu, O., za časa civilne vojne pred 67 leti, je bilo dostavljeno 11. t. m. naslovljenicu v Portersvillu, Tenn., ki je tudi še 30 let mrtev. Pismo je prejel njegov sin. Pošta ni pojasnila, kje je bilo pismo toliko časa.

Vesti iz Jugoslavije

VER ZARTGALA OTROGA

(Ljubljana, 25. nov. 1929.)

Takajšnje časopise je septembra meseca zabeležilo, da je v Svibnem pri Badaču izgini v 2 in pol letni fant posestnik Podlesnika. Iskali so ga dolga leta. Pred dnevi je v radeški okolici, v gozdovih, bil prirejen lov in ob tej priložnosti je v gozdu majhno lovanje, vsekakor lovanje Podlesnikovega Joška. Zdej poročajo o tem bolj podrobno.

Bilo je 20. septembra, imeli so vsaki cerkvi celodnevno češčenje Rešnjega telesa. Popoldne je šla v cerkev tudi Podlesnikova mati, to je stara mati otroka Joška, ki je imela, da hoče iti na zabavo. No — ona je vzela s seboj 4-letnega Joškovega bratca, ki je hotel potolažiti, da Joška pa je bil v gozdu. Ko je drugi pojed pa ti z mano, Joška je šel za njo. Potem je stopil in se akobadal v ter stopil in se akobadal v gozdu, ki je prav tik hiše. Ke se je mati vrnila v sobo, ni več našla otroka. Klicala ga je, iskala, v hlev, na skedenj, nikjer ga ni bilo. Tudi oglašil se ni. To je bilo 20. septembra. Proti večeru. Začelo je deževati, hlad je nastopil in trda noč — izkanje o morali opustiti ter se predati zlem slutnjam. Naslednjega dne in naslednje dni so iskali otroka po okolici vsi vaščani — zaman je bilo vse.

kaj hoče, je dejal, da bo zažgal hišo, ker ga je Završnik lani napodil in pretepel. Dekle Marija je naščuvala psa na Aufliča, ki je sprva bežal, kesneje pa se je vrnil ter izvršil svoje maščevalno dejanje. V zaporu je bil priznan, da je zažgal s cigareto, kesneje je popravil, da je zažgal z vžgalico, na razpravi pa je odločno zanikal vsako krivdo. Sele tik pred zaključkom razprave je priznal, da je res zažgal streho. Radi tega je bil obsojen na tri leta ječe. Fant bo torej sedel in ko bo prestani kazni izpuščen, bo star 18 let, a bo imel za sabo že tri leta ječe.

Druge razprava je bila zoper Janeza Topliška, ki je obtožen, da je sam zažgal svojo hišo, da bi dobil zavarovalnino. Topliške je iz vasi Goelk, kjer je imel svojo hišo. Dne 23. avgusta je naenkrat streha hiše zagorela v plamenih. Prišli so gasilci ter pričeli gasiti. Ke se je eden od sosedov s škafof vode napotil na podstrežje, mu je dejal Topliške, naj ne hodi na to stran, marveč na drugo stran, kjer ima žito, ki ga je prvega treba skušati rešiti. Sosed je res šel na drugo stran, a ker tu ni našel žita, je s škafof odšel na drugo stran podstrežja, kjer je v kotu našel gorečo svečo, prilepljeno na tla podstrežja, kakih 15 cm od slamnate strehe. Krog sveče je bila natrosena slama. Moč je svečo ugasnil jo vtaknil v žep ter odšel s podstrežja. Povedal je drugim, kaj je našel v podstrežju, dejal pa je, da ne mara ovaditi Topliška. Ta pa je zvedel za to in da bi odvrnil nastali sum od sebe, je sam stopil k orožnikom ter jim povedal, kaj je sosed našel pod streho. Posledica: preiskava, ki je dognala, da je požigalec najbrže Topliške sam. Moč je zelo zadovoljen, dal pa je zavarovati svojo hišo pri dveh zavodih za mnogo višje vsote, kot je pa vredna njegova hiša.

Obtoženec zanika pred sodiščem vsako krivdo, pravi, da mu je ogenj podtaknil kdo od sosedov, ki trdi, da znaša škoda požara več kot pa je bil zavarovan. Priče, ki so bile zaslišane, so prišle v huda nasprotja ter je predsednik ugodil predlogu državnega pravdnika, da se razprava preloži.

Elektrika ga je ubila
Murska Sobota, 23. nov.

Po trgu se je večer kot blisk raznesla novica o smrtni nesreči z elektriko. Pri transformatorju je obeležal mrtev Jožef Meleš, monter. Pri transformatorju je nekaj popravil. Tok so prekinili, zato se je Meleš brez strahu gibal v bližini žice, popravil, grabil za žice ter sgrabil tudi za žico, ki je bila po čudnem naključju še zvezana z daljnovodno napravo. Tisti hip ga je treslo ob tla, da je obeležal nezvesten. Krog njega se je zbrala večja družba ljudi, od vseh strani so prihitali zdravniki, a prepozno. Močni tok ga je ubil. Stirje zdravniki so ga skušali obuditi in spraviti k zavesti in arce k utripanju, a vse zaman.

Meleš se je zdaj že drugič poneseščil, topot smrtno. Pred leti ga je tok prav tako sgrabil in za delj časa onesposobil za delo. Zdej ga je ubil. Zapušča vdovo in dvoje majhnih otrok.

Glasbena Matica je na svoji poti v Francijo obiskala že Monakovo, ki si ga je v spremstvu našega tamošnjega konzula ogledala, večeraj (25.) zjutraj pa so dospeli v Strassbourg, kjer jih je pričakal na kolodvoru med drugimi tudi univ. prof. Tessier, ki je bil svoj čas profesor v Ljubljani na univerzi. Ogledali so si mesto, predvsem znani Munster, popolne pa so se odpeljali dalje. Proti Nancyju.

Minister Korosec je prispel v Ljubljano večeraj 25. in se je danes odpeljal v Maribor. Večeraj popoldne je obiskal v uradu ljubljanskega bana ing. Serneca. V Ljubljano je prišel baje radi svoje težke bolezni, da konsultira tukajšnje zdravnike. Res pa je: katoliška akcija....

Smrtina kosa
V starosti 62 let je preminul v Ljubljani pleskar pri trvdki Jugo-Steyr Lovro Bernik, ki je bil zlasti zaslužen za gasilstvo. Bil je celih 40 let v gasilskih vrstah in napreden moč. — V Ljubljani je umrl po kratki bolezni trgovski potnik Anton Sternad.

Pismo iz Julijske krajine

Trst, 22. nov. 1929.

"Circolo del Commercio" v Trstu, to je staro društvo, katero se je prej imenovalo "Associazione del Commercianti" in je imelo svoj sedež v poslopu "Terrestro", je razpuščeno. Prefektura obdružuje društvo, da je nadaljevalo svoje delovanje navzlic izpremembi imena in navzlic modifikacijam v pravilih po predložitvi kriterijih, posebno na trgovskem polju, ki so v nasprotju z direktivami fašističnega režima. Za varstvo interesov trgovine in trgovcev obstoji fašistična delovna zveza trgovcev, zato je odved vsako drugo trgovsko združenje. "Circolo" so posejali elementi dvomljive politične zvestobe in redke trgovske tenkovestnosti. "Popolo" pravi, da so ti ljudje radi govorili o težkočah, o krizi in o potrebi rešitve Trsta iz sedanjega položaja, na kar opozarja Tržačane, da "koraka asimilacija svoje določeno pot in povsodi, kjer bo zdelala na odpor, bo potreba malo kirurgije. Vse kar je anahronično in kar nasprotuje realnosti, bo izginijo."

"Stevio" je znova mučno razdražil živce Tržačanom. Vlado načelnik je ukazal inž. Fabbriju, da naj se takoj zopet loti študija načrtov za predor "Stilfserjoch", ki odpre Italiji pot v Srednjo Evropo. Ta zveza, za katero se ogreva Mussolini že več let, bi koristila posebno Genovi in bi oškodovala Trst v trgovskem in turističnem prometu iz zaledja gotovo izredno občutno. O načrtih so pisali tržaški listi v zadnjih letih zelo isrpno in se zavzemali za predelno železnico. Milanaka poročila pravijo, da se je Duce odločil za izvedbo predora "Stevio". Tržaški tiak je pozabil na Predel in govori le o alpeškem prebitju, ki bo "velikansko delo, vredno nove Italije".

Slovesna inauguracija akademskoga leta na univerzi trgovskih ved v Trstu se je izvršila 17. t. m. Lani je bilo vpisanih visokošolcev 488, med njimi 55 inozemcev. Promocij za doktorje trgovskih ved je bilo 40. Rektor Morpurgo je v svojem govoru izrekel bojazen, da bo univerzi vedno bolj primanjkovalo sposobnih učnih moči. Sličnih zavodov je v kraljestvu precej, učiteljskih kandidatov malo. Problem je posebno težak za mlado tržaško univerzo ob meji. Prva leto je vse drio v Trst, pa so vsi hitro odšli na boljše plačana mesta.

Z bližajočo se zimo si sestavljajo italijanski smučarski klubi, na čelu jim tržaški "Tricorno", programe za svoje delovanje po navodilih Turatija, ki želi, da se razvije ob vsej meji smučarski sport do viška, da bo fašistična mladina poznala granico tudi v mrzli zimi.

Notar dr. Artur Brumati, star 47 let, doma iz Villesa v Furlaniji, je bil pred tržaškim sodiščem obsojen na 3 leta in 15 dni zapora ter na globo 700 lir, ker je zakrivil razne sleparije in oškodoval številne stranke.

V Severni Istri in v Brkinih so imeli letos glede poljskih pridelkov srednjo letino. Sadja je bilo malo, razen češpelj. Število živine stalno pada, ker so kmetovalci prisiljeni, da jo prodajo za kritje drugih potreb. Kriv je tudi majhen pridelek krme. Gospodarski položaj je slab. Ljudje se izseljujejo, tudi dekleta iz boljših družin, večinoma v Argentino.

Na bolonski univerzi so promovirali: za doktora prava Boris Mašera, za doktorja živnozdravništva pa Fran Rutar in Slavko Grahič, vsi trije iz goriške pokrajine.

Ciganov zločin. — Na Vernih duš dan sta prišla v Terbagovec k Sijancu dva cigana. Mlajši je bil zaljubljen v domačo hčerko, ki sta jo cigana hotela odvzeti ta dan s seboj. Nagovarjali so jo, naj se obleče in vzame s sabo svoje stvari ter gre z njima. Dekle in starši so se upirali temu. Par dni sta cigana ostala v vasi. Ko pa je nekega večera prišel k Sijancu oz. k hčerki vasovaj domaćin Križan, je cigan-činin stopil v hišo ter sedel blizu Križana. Ko je hotel gospodar zapustiti sobo, so je cigan razopiril, ustrelil z revolverjem v tla, ustrelil za Križanom, ki je bežal iz sobe, da se je Križan — ranjen v hrbet — zgrudil v sado-nosniku pred hišo ter izdihnil v mlaki krvi.

Zobje in zdravje

Dobri zobje prispevajo k dobremu zdravju. Dobri zobje prispevajo tudi k telesni lepoti. Ni nič bolj prikupljivega kot žar močnih, zdravih zob.

Pred 1900 leti je rimski zdravnik Celsius pripisoval nezmer-nosti v onih dneh" višje civilizacije" okolnost, da so ljudje večinoma imeli gnjile zobe. Ni težko razumeti, da zobne bolezni prevladujejo med ljudmi, ki so udani gostijam, kot Rimljani one dobe. Kuharstvo je bila dovršena umetnost — gostije so bile velikanske — gostom se je strogo z zvemi mogočimi sladkarijami in delikatesami.

To sliko iz starorimske dobe prenašamo v moderni okvir dvajsetega stoletja. Nismo sicer udani orgijam požerstva v takem obsegu, kot se pravi o Rimljanih one dobe. Ali tudi danes grešimo veliko v dieti — preveč sladkarij, slaščic in drugih sladkih jedi.

Kjerkoli najdete med in sladkor v velikih količinah, tam tudi najdete gnjile zobe. Sladke in akrobne jedi teszate narave so podvržene vrenju ali fermentaciji, pri čemur se ustvarjajo kisline, ki razdirajo steklenino zob. Ni pa fermentacija jedi in razvoj kislin vse, kar proizvoduje razpadanje zob. Najnovejše raziskave so dognale, da razlog gnitja leži globlje in je ravnotako posledica pomanjkanja pravih sestavin v dieti.

Kjer ljudje jedo surove jedi, ki potrebujejo mnogo žvečenja in kjer ti ljudje jedo mnogo zelenjave in sadja, prevladujejo dobri zobje. Mehke, kašne jedi oslabujajo zobe in prispevajo k propadanju letih. Zobje imajo več priložnosti ostati zdravi, kjer se jedi pripravljajo na enostaven, surov način in zobje merajo trdo delati, da vršijo nalogo, za katero so bili ustvarjeni — prežvečenje jedi kot prva stopinja prebavljenja. Med primitivnimi afrikanškimi črnci, med Eskimci, med urojenici pacifičnih otokov gnitje zob je izjema — ne pa pravilo kot pri nas.

Dokler niso znanstveniki pred kakimi dvajsetimi leti začeli preiskovati stvar, smo se le malo zavedali, kako drobec gnoja okolo korenin zoba utegne povročiti jako resne bolezni. Sedaj vemo, da ta dozdnevna malenkost je dostikrat vzrok srčne bolezni, infekcij kosti in členov in nevarne podhranjenosti. Klise iz male točke gnjilobe v zobu lahko prodirajo v krv in povzročajo kronično zastrupljenje, ki oslablja telo in dovaja do brezkrvnost slabega zdravja in bolezni. Dostikrat se je zgodilo, da so bolniki osraveli od revmatizma ali živčnih bolezni le zato, ker je bil odstranjen gnoj v zobu. Gnjlil zob utegne izgledati kot popolnoma zdrav, med pa strup v njegovi korenini zastruplja vse telo.

Ni treba čakati, da zob zoli, predno se človek odloči iti k zobozdravniku. Treba preprečiti zobobol vnaprej s tem, da se gre k zobozdravniku ne manj kot enkrat vsakih šest mesecev. On utegne najti gnitje, ki ga človek še ne občuti.

Male vdolbine v zobu se zlahka napolnijo. Ni treba čakati, da postanajo take velike, da jih ni mogoče več napolniti in treba zob izpuliti.

Nepravilno zraščene zobe treba popraviti v mladih letih. Drugače utegnejo povzročiti slinotvost v poznejšem življenju. Povr tega pa kvarijo lepoto obraza. Ne morejo pravilno žvečiti. Proizvodujejo vnetje dlesna, kar dovede do piorije. Taki zobje propadajo tam laglje in utegnijo kvariti ves telesni razvoj. Ako zobje otroka so zakriviljeni, treba ga dovesti k zobozdravniku. Cim mlajši je, tem lažje je uravnati zobovje.

Treba tudi znati, da prvi zobje otroka, dasi so le začasni, potrebujejo ravno toliko oskrbe kakor stalni zobje. Drugi zobje bodo ravno toliko dobri, kolikor dobri so bili prvi zobje.

Tukaj je navodilo za zdrave zobe:

1. Jej pravilno vrsto hrane. "Pravilna hrana" je ona, ki vsebuje dosti mineralnih soli. Taka hrana obstoja večinoma iz mleka, sveže zelenjave, pšenica z otrobi vred in sadje.
2. Izogibaj se prevelikemu uživanju slaščic, polje in enakih sladkarij.

3. Vadi zobe s tem, da žvečiš popolnoma.
4. Ne rabi zob kot kake kleščice ali stiskač za orehe.
5. Obišči zobozdravnika vsakih šest mesecev.
6. Pazi na prve zobe otroka. So ravno tako važni kot drugo zobovje.
7. Rabi krtadico za zobe redno — jutraj, po vsaki jedi (ako mogoče) in predno greš spat.
8. Splalni usta s apneno vodo po okračenju.
9. Ne stavi igel v usta.
10. Rabi svileni vlakno za odstranjenje kosčkov hrane med zobmi.

FLIS.

Odvetnik Klepetec je zagovornik, ki s svojim govorom včasih celo sodnijo gane do solz. Pred kratkim je zagovarjal mladoletnega težkega zločinca.

"Gospodje!" je govoril silno ognjevit. "Pomislite vendar na človeško plat slučaja. Mislite na ubogo mater obtoženca, na njegovo edino mater....!"

POSLEDICE UVEDBE LATINICE V TURČIJI

Mogočni angorski diktator Kemal paša si gotovo ni bil svesti, kake neugodne posledice bo imela temeljita reforma turške pisave. Dnevniki, tedniki in revije, ki morajo izhajati brez-pogojno v latinici, so izgubili naenkrat polovico in več naročnikov. Nekateri revije so imele pred reformo dvajset do trideset tisoč naročnikov, sedaj pa se morajo zadovoljiti komaj s par sto čitateljev. Jasno je, da so morale že tekom prvih mesecev reforme ustaviti izhajanje. Poslanec Kadribeg, ki je sodelavec in prijatelj diktatorja, je imel pogum napisati o grozečem stanju naslednjo tožbo: "Ako vlada ne poskrbi za radikalno zboljšanje v tem pogledu, potem bo reforma pisave doživela popoln poraz in treba se bo vrnil k staremu pisumu. Turška intelgenca pada

stalno in nje nivo bo počasi nižji, nego je bil v najbolj črnih dneh turške zgodovine. Z orjakiimi koraki se bližamo popolnemu kulturnemu propadu."

Edina pomoč bi bila izdatna subvencija listom iz državne sredstev, dokler ne zasne številno poznavalcev nove pisave do višine, ki bo zajamala zopet izhajanje listov brez državne pomoči. Sole, ki so bile onovane, da se odrasli ljudje nauče čitati latinico, je doslej obiskalo pol-dvoj milijon ljudi. Kakor je to velik uspeh, očitno ne zadostuje, ker je znano, da vsakdo, ki zna čitati, zato še ne čita časopisov in revij.

Boljševiki, ki so tako dovzetni za novotarije, so uvideli, da bi uvedba latinice na imela popolnoma nikakega pomena, ker pisava sama še ne zblizuje narodov, pač pa bi povzročila veliko kulturno škodo.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC"

NARAVNOST IZ RICHMANOVIN LASTNIH TOVAREN — VAM ... BREZ POSREDOVALCE. VEGA DOBIČKA

RICHMAN BROTHERS
114-118 South State Street
Nasproti Palmer House
CHICAGO, ILL.

Established 1879

Kupite OBLEKO in SUKNJO --- oboje za navadno ceno ENEGA

Vi lahko storite to pri Richmanovih, brez da bi žrtvovali na kakovosti... Katerokoli obleko ali suknjo si izberete, dobite pravo blago, pravi kroj, popoln obstoj, ter krasno izvrstno izkončano delo, ki se ga sploh dobiti more v obleki, to dobite po dvakratno znižani stanovitni ceni v Richman Brothersovi zalogi ali pa v njih 40 prodajalnah.

Vi dobite pri nas obleko kot nalašč pripravljeno za vas v kakoršenkoli kroju si želite... v kakoršenkoli blagu ali barvi.

Ali sploh zamorete dobiti boljšo investicijo za del vaših prihrankov, vašega Božičnega hranilnega kluba, ko lepo Richmanovo obleko ali suknjo.

Vsake vrste obleko, suknjo ali praniš-no obleko, lahko dobite v vsaki Richman Brothersa prodajalni v U. S. in povsod je enaka cena.

\$22.50

THE RICHMAN BROTHERS COMPANY
114-118 SOUTH STATE STREET
NASPROTI PALMER HOUSE
CHICAGO, ILL.

Leonhard Frank:

OČE

Za Prosveto prevedel Mile Klopčič

In ko je nekega dne prikorakalo neko rodoljubno mladinsko društvo — nedorasi fantje s puškami — po cesti navzgor in pelo mimo hotela: "Kann dir die Hand nicht geben, dieweil ich eben lad" . . . se je zavest krivde pekoče zažrla v Roberta. Zakaj tudi on je bil učil in dal učiti sina takih pesmi in ga poln očetovskega ponosa poslušal.

V divji napetosti je stal pod hotelskim portalom in čutil, da bi bil njegov skok na mimo korakajoče, zapeljane fante akok v zrak. Zakaj za fanti in za bojno pesmijo je bilo nekaj, česar ne moreš zgrabiti: neviden, breztlesčen sovražnik. Bog ga je zadržal pred akokom. Pridržal ga je za tisto minuto, ko bo sovražnika lahko zgrabil, je čutil Robert.

Nekega dne pa je tako ostro spoznal sovražnika, ki je v človeku samem in ne izven njega, da so postale njegove oči morilca, ki se zaveda svoje krivde. Zgodilo se je tedaj, da so ga polile solze divje mržnje, če je videl dekleta, ki je izgubilo svojega ženina, ženo, ki je izgubila svojega moža, starše, ki so izgubili svojega sina, pa so se vendarle lahko smehljali in kot vedno naročili šašo piva.

Neko mater, ki so ji bili na polju časti poeptali njeno oporo za starost, njeno upanje, osrednjo točko vse njene ljubezni — njenega lastnega sina, in ki je rekla Robertu, "zdaj se moramo pač spriznati s tem", je divje zgrabil za vrat.

Bog je pobožal natakarjeve roke in položil njegove prste — ki jih je bila iznenada spreletela ljubezen — rahlo materi na rame. Zakaj ni bila kriva žena, ni bila sovražnik ne ona ne njene besede, marveč to, kar je bilo za besedami. In to je bilo nekaj, česar ni bilo. Bila je nepričujočnost ljubezni.

Morilska zavest krivde je izgala majhno očetovsko ljubezen, da je lahko vstalo v njem pračustvo velike ljubezni.

Z najglobljo ponižnostjo, katere središče je bila neusahljiva moč ljubezni, je opravljal posle pikola, nosil gostom vode, izpiral kozarce in odhitel v veliko hotelsko dvorano, ko ga je bil poklical zvonec.

Velika hotelska dvorana je bila polna ključavničarjev, zidarjev, mizarjev, klopčarjev, tapetnikov, steklarjev — izmorganih možkih, podobnih kosmatim, strahotno odurnim živalim s človeškimi očmi. Zveza gradbenih delavcev je imela svoje letno zborovanje.

Robert je prinesel govorniku, ki je stal na odru, steklenico vode, se naslonil na klavir, za katerim so tihale otroške sabljice in puške, ter poslušal govornika.

Govornik je razložil, da letos niso mogli izplačevati podpor brezposelnim in obolelim članom. Saj ni bilo skoro nobenih prispevkov. Vrh tega so stalno pošiljali podpore članom, ki so na bojišču — in ti so med vsemi prvi. "Rezerve so izčrpane. Blagajna je prazna."

Sedemsto parov oči sedemstoterih topo molčečih ljudi je strmelo brez sveta v govornika. Ženam, ki so jim bili kuhinjski lonci prazni, in ženam, ki so jim bili možje na bo-

jišču ali pa so že padli, so pordele lica. Zeleznica plošča, ki je ležala že dve leti preko vse Evrope, je vidno letala tudi preko teh sedemstoterih tovrstnih živinčat, skrčenih v bolesti in bedi.

Pritlikav fant je bil potegnil izza klavirja, ki je stal na odru, otroško puško in pomiril, s kopitom ob sivem licu, na sedemsto nepremičnih mož in žena. Vsi so strmeli v odprtino cevi iz bele pločevine.

Na bojišču pa so stali, s puškinim kopitom ob licu, v krivdi in grehu milijoni ljudi nasproti milijonom ljudi, ki so stali v krivdi in grehu. Tedaj je Robert skočil. Popolnoma počasi je skočil. Mesečniško varno je šel k fantu, mu vzel igračo od lic in stopil prav na rob odra.

In medtem, ko je govornik pil vodo in uredil svoje obračunske papirje, je izpregovoril Robert:

"To-le je puška. Jaz . . . jaz sam sem jo kupil svojemu fantu. Z njo se je igral. Z njo je neopazno zaigral ljubezen iz svojega srca. Z njo se je učil streljati. Učil sem ga streljati, ubijati. Moj sin je padel. Mrtev je. Jaz sem njegov morilec . . . Iz očetovskega ponosa, slavohejla, nepremišljenosti in navade sem postal morilec. In vendar sem ravnal le, kakor ste ravnali tudi vi. Tudi izmed vas je marsikdo izgubil svojega . . . sina."

Robert je zamahnil s puško po kolenih in mirno položil oba konca k svojim nogam. "Tako bi bil moral storiti pred petnajstim leti. . . Ste vi storili? . . . Potemtakem ste tudi vi morilec."

Naši možje in sinovi streljajo možje in sinove. In oni možje in sinovi streljajo naše možje in sinove. Slišerini pa, ki je ostal doma, upa; moj mož, moj sin se povrne; drugi naj padejo in pomro.

Samo blaznič lahko šel kaj takega . . . Vprašam vas: ali ni morilec, kdor vzgoji nedolžnega otroka tako, da mora postati najprej morilec, predno njega samega umore? Mar ne postane tako vzgojeni človek morilec, če ustrelil prav tako zapeljane nedolžnega človeka? Ni ga v Evropi dandanes človeka, ki ne bi bil morilec! . . . Zasepeljeni smo in morilec, ker iščemo in mislimo najti sovražnika izven sebe. Ni sovražnik ne Angličan ne Francoz ne Rus in zanje ne Nemec, marveč v nas samih je. In le zato vidimo v drugem človeku sovražnika, ker je pravi sovražnik nekaj, česar ni. Nepričujočnost ljubezni je sovražnik in vzrok vseh vojn. Vsa Evropa joče, ker vsa Evropa ne zna več ljubiti. Vsa Evropa blazni, ker ne zna več ljubiti.

Mar ni blaznost, da se veselite vesti: dva tisoč francoskih trupel je obležalo pred našo črto? Mar niso blazni Parižani, da se vesele vesti: dva tisoč nemških trupel je obležalo pred našo črto?

Ob bolesti kričimo, izjokamo si oči od bolesti, če pade naš sin. Dokler prav tako ne zakričimo, če pade Francoz, ne ljubimo. Dokler ne začutimo: nekdo, ki nam ni ničesar storil, je padel in umrl, smo blazni. Zakaj človek, ki je padel in umrl, je imel mater, očeta, ženo, ki kriče od bolesti. Človek je bil. Rad bi bil živel. Pa je moral umreti. Zakaj? Čemu? Mi, njegovi morilec, smo ga pustili umreti, ker ne ljubimo."

(Konec prihodnj.)

Albert Sam:

Skrivnost zelene sobe

V Hartvelovem salonu sem se po dolgem času sestel z gospo de Lernejevo. V njenem obledem, s črnim pajčolanom obrobjenem obrazu sem spoznal nekakj tako krasno in živahno prijateljico markija de Perdua.

Tudi ona je opazila moje iznenadenje. Potem ko sva si bila rekla nekaj običajnih vljudnostnih fraz, mi je gospa namignila, naj ji sledim v koteček, kjer se je vršil najin razgovor. Začela je ona:

"Hvala Bogu, naposled sem našla prijateljca, ki se mu lahko zaupam in mu razkrijem vso svojo bol. . . Poslušajte torej. . ."

"Bilo je zadnje dni septembra 1792, tedaj ob času, ko so prijemali ljudi kar na ulici. Hiše preiskavali so bile vsakdanji dogodki. Takrat me je sopot posetil moj prijatelj, mark de Perdu.

Vedela sem, da ga ima vlada na sumu, in sem živela v večnem strahu za njegovo življenje. Zato sem mu tam rajša dejala zavetje, posebno ker sem vedela, da je moja sobarica popolnoma zanesljiva. Naročila sem ji, naj pazi in naj mi javi vsak najmanjši sumljivi znak, ki bi pričal, da smo v opasnosti.

Z markijem sva sedela na zofi in nisva niti od daleč mislila na svet in vse tisto, kar se je dogajalo po njem. Nenadoma pa je potrkalo na vrata. Čez nekaj trenutkov je vstopila sobarica in z drhtečim glasom javila:

"Madame, vojaki so obkolili hišo, začenjajo se preiskave. . ."

Sinila sem pokonci in ni minilo četrte ure, ko so se oglašili udarci puškinih koplj na hišnih vratih. Kaj to pomeni, sem dobro vedela.

Nu, obvladala sem se in s sigurno roko pritiskala na gumb za preprogo v zidu. Odprla so se tajna vrata, vodeča v majhno skrivnišče, kjer je bilo toliko prostora, da se je mogel človek za silo stianiti k zidu in strajati tako nekaj časa.

Marki je stopil za vrata in ko sem drugič pritiskala na gumb, ni bilo nikjer več videti, kaj je tam začel.

Začela se je preiskava, ena tisti, ki ostanejo jalove. Da sem bila zelo razburjena, se nisem upirala, ko so mi napovedali aretacijo.

Srečno me je delala zavest, da bo marki kmalu prost, zakaj moja nedolžnost se bo itak izkazala in vplivni prijatelji me bodo osvobodili.

Pri odhodu sem namignila sobarici, ki mi je vrgla šal čez ramo, naj ne pozabi na skrivnost zelene sobe. Pomežiknila mi je v znamenje, da razume in da bo markija takoj izpustila. Vojaki so mi zvezali roke in me odpeljali iz hiše.

Z menoj je bilo, kakor sem si mislila: sedela sem v ječi samo tri tedne — potem je prišel ukaz, naj me izpustijo. Lahko si mislite, s kakšnimi čustvi sem tekla proti domu, da vidim, kaj je z mojim dragim. . ."

Potrkala sem na vrata. Nič odgovora.

Potrkala sem drugič. Nič odziva.

Hiša je stala mrka in temna. . . Sklenila sem torej, da vprašam pri sosedih, kako stoji stvari. Tam sem hotela izvedeti, če je kdo videl moje sobarico.

Pojasnili so mi, da je že tri tedne ni doma, ker so jo odpeljali v ječo. . . Morala je torej ob istem času z doma kakor jaz. . ."

Vprašala sem dalje, komu je izročila ključe od hiše.

"Ključec?" so me začudeno gledali sosedi. "Saj ni imela toliko časa, da bi jih bila mogla komu izročiti. . . Kakor hitro je odšla, je vojaštvo zapечатilo hišo. . ."

Strah me je spreletel ob teh besedah. Komaj sem stala na nogah, tako so se mi trele. O-prijela sem se nekega drilja, da nisem padla. Mislila sem, da se zdajdaj preuknem. . . Nu, ta položaj k sreči ni dolgo trajal. Kmalu sem se zopet savedla.

Kakor blazna sem obletavala hišo in iskala primernega vho-da. Naposled sem odkrila okence, ki je gledalo na vrt. Razbila sem šipo in ko se mi je videla odprtina premažna, sem je izdirati kamenje iz zidu. . . Odprla sem se luknja, dovolj velika, da sem skozi njo zlezla v hišo. . . Roke so mi krvavele, a bolečine nisem čutila. Naprej me je podila samo zavest, da bom končno le-

dornala, kaj je z njim, z markijem za skritimi vrati v zeleni sobi. . ."

V jadrnem zaletu sem predirjala stopnjice; potem sem se ustavila in prihljubila. Hotela sem v tej neskončni tišini, ki je držala moje živce v togi napetosti, pogoditi, če je v hiši kakšna sled življenja. . . Vse je bilo tako kakor pred tremi tedni, ničesar nisoo bili premaknili, celo isti mir je napolnjeval vse prostore.

Drhte sem odprla vrata in planila v zeleno sobo.

Približala sem se zidu in iskala s pratom uodnega gumba. . ."

Tedajci pa sem imela privid: Pred seboj sem zagledala markija, z nasmehom na obrazu, s privzdignjeno roko, ki se je bila pravkar ločila od ustnic, da mi vrže poslednji poljub. . . Ah, bilo mi je tako kakor ob slovesu.

Nekaj časa sem strmela v prikazen, potem sem padla na tla in ko se mi je vrnila zavest, sem doznala, kaj je z njim, z markijem za skritimi vrati v zeleni sobi. . ."

zbežala, ne da bi bila pogledala pod preprogo na zidu. Nikoli poslej se nisem vrnila v to hišo na Quai d'Orsayu in nihče ni zvedel za skrivnost zelene sobe. . ."

KLOBASE

Zopet so tu prave domače klobase, ravnotako kakor sta jih oči in mati doma delala. Cena je 38c funt. Denar se naj pošlje z naročnino. Poštnina plačana. Pišite na:

JOSEPH LESKOVAR 632 High Street, Racine, Wis.

Najsanejšjivoje dnevene zdravke veni se v dnevalko "Prosveti". Ali jih čitate vsak dan?

Feen-a-mint The Laxative You Chew Like Gum

No Taste But the Mint At Druggists—15c, 25c

PAINFUL CORNS

Loosen—Lift Out A little known Japanese herb, the discovery of an eminent German scientist (Dr. Sticker) instantly soothes the corn, callous or wart then loosens it so that shortly you can lift it right out. This new discovery called "Corn Fly" excites the white blood corpuscles to action and granulates the corn at its root so that it drops out and leaves no trace of scar or soreness.

"THAT LITTLE GAME" Inter-act? Cartoon Co., N.Y.—By B. Link

Lafadio Hearn: Legenda o Yurei-Daki

Blizu vasi Kurosake, v pokrajini Hoki, pada z visokih skal mogočen slap z imenom Yurei-Daki — Slap duhov.

Zakaj se tako imenuje, ni znano. Ob njegovem znožju stoji z medjo okovana skrinja, posvečena bogu tega kraja, ki ga imenujejo ondtni prebivalci. Taki-Daymyojin, in pred skrinjjo je "saisenbako" — majhen lesen nabiralnik — v katerega verniki mečejo svoje darove.

O tem nabiralniku pripovedujejo ljudje takānole zgodbo:

Nekega mrzlega zimakega večera, pred kakimi pet in tridesetimi leti, so se zbrale žene in dekleta v predilnici okrog lončne posode za oglje in si preganjale čas a pripovedovanjem zgodb o duhovih.

Pri vseh je bila groza že doseglja višek, ko je zdajci zaklicalo mlajše dekle: "Kaj pa če bi šle danes ponoči vse, druga za drugo k slapu Yurei-Daki?"

Predlog je povzročil splošno razburjenje.

"Ce gre katera izmed nas tja", se je oglasila neka delavka, "ji podarim vse predvilo, kar sem ga danes napredla"

"Jaz tudi", je zaklicala druga.

"Jaz prav tako", je rekla tretja.

"Me tudi, me tudi," so se vse vprek oglašale predice.

Tedaj pa je vstala Yasumoto. O-Katsu, zidarjeva žena; na hrbtu je imela privezanega svojega dvehletnega edinega sinčka, ki je bil ravno zavil v toplo volneno ruto in je trdno spal.

"Poslušajte", je rekla po kratkem premisleku, "če mi trdno objubite, da mi boste dale vse

predvilo, kar ste ga danes napredla, pa pojdem k Yurei-Dakiju."

Tem besedam so se odzvali vzkliki začudenja in presenečenja, končno pa je bil predlog vendar sprejet in vsaka predica je obljubila, da ji bo res dala vso prejo, kar je je čez dan napredla, če pojde k slapu.

"Kako pa naj vemo, da je bila res tam?" se je oglasila nezaupljiva ženska.

"Naj prinese bogu posvečeni nabiralnik s seboj", je predlagala starejša žena, ki so jo predice imenovala Obaa-San-babica, "to bo najboljši dokaz!"

"Dobro, bom pa nabiralnik seboj prinesla," je šo zaklicala O-Katsu in stopila na cesto, s spečim otrokom na hrbtu.

Noč je bila mrzla a jasna. O-Katsu je hitela po zapuščeni cesti; vse hiše so bile zaradi hudega mraza trdno zaprte.

O-Katsu je tekla skozi vas in nato dalje po poti, preko tihih, zamrzlih riževih polj; samo blede svetloba lesketajočih se zvezd ji je razsvetljevala pot. Tako je hitela pol ure po poti, nato pa je zavila na osko stezico, ki se je vila pod pečlinami. Steza je postajala bolj in bolj temna in razdrapanā, končno je O-Katsu zasilila pred seboj votlo bobnenje padajoče vode.

Se nekaj minut, steza se je razširila v precej veliko globel in bobnenje se je šnadoma izpremenilo v oglušujoče grmenje. Slap se je jasno odražal od črnih sten.

O-Katsu je zagledala pred seboj zabrisane črte svete skrinyje — iztegnila je roko — tedaj.

"Hej, O-Katsu-San!" se je swareče oglašil neznan glas ter prekrilal bobnenje vode.

O-Katsu je sunkoma obstala, kakor okamenela od strahu.

"Hej, O-Katsu-San!" je znova zaklicala glas, sedaj je že zvenel kot grožnja.

O-Katsu pa je bila pogumna ženska; komaj si je opomogla od prvga strahu, je že skočila k nabiralniku ga vzele in zbežala.

Ničesar vznemirljivega ni več videla ali slišala in prišla je sopot na cesto. Postala je za trenutek in zajela sapo, nato pa je zopet tekla, kolikor so jo noge nesele in se ni prej ustavila, dokler ni prišla v Kurosako.

S pestjo je potolkla na hišna vrata.

Kako so zavpile žene in dekleta, ko je vstopila, sopeča — z nabiralnikom v roki!

Z napeto pozornostjo so poslušale njeno pripovedovanje — dekleta so glasno zavillila, ko je povedala, da je iz začaranih voda neznan glas dvakrat zaklical njeno ime.

"O, kakšna žena! Pogumna O-Katsu! Dobro si zaslužila predvilo!"

"Tvojega sinčka mora zelo zebati, O-Katsu!" je rekla Obaa-San, "napravite prostor, da ga položimo k ognju!"

"Tudi lačen je gotovo," se je spomnila mati, "takoj mu moram dati mleka!"

"Uboga O-Katsu!" je zaklicala Obaa-San, ki je pomagala dvigniti otroka iz volnene rute, "kaj pa je to? Saj si vsa mokra po hrbtu!" Nato pa je prestrašena zavpila:

"Ara, saj to je kri!"

In ko je bil volneni ovoj razvezan, je padel iz njega sveženj otroške obleke, ves prepojen s krvjo, prikazali sta se dve rujavni nošici — dve majcenli ročici — in nič drugega. . ."

Otrokova glava je bila odtrgana!

Agilirajte za "Prosveto"

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJU TUDI VSA USTMENA POJASNILA